XXIV. évfolyam. Veszprém. 1916. Január 16. 3. szám.

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.
Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanitóknak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:
Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)
Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: **a kiadóhivatal.**
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

Preludium.

(*Dr. L.*) *Tarnay* Alajos, az orsz. zeneakadémia tanára véletlenül-e, vagy tudatosan a világnézletek nagy harcának szférájába került. *Tarnay* eddig muzsikált s ez jó nevet szerzett, népszerüséget biztositott a művésznek. Mi is ismerjük őt itt Veszprémben s ahogy emlékünkben megelevenedik kedves, meleg érzésü, könnyed játéka, szeretnénk az incidensre fátyolt boritani. De a kérdés most már elvi ügy s nem érdektelen az eset rekonstruálása. A művész lába alatt indult meg a lavina.

A Katholikus Sajtóegyesület Fővárosi Hölgybizottsága január 9-én nagyszabásu ünnepet rendezett a hadiárvák javára. Fényes publikum előtt folyt le az ünnepség s a pesti ünnepségeken a publikum érzésben, felfogásban egyöntetü szokott lenni. A katholikus sajtóegyesület nem tagadhatja meg jellegét egy művészi ünnepség köntösében sem. Nem különösen akkor, amikor a kereszténység programmja nemcsak az, hogy *anyagilag* segitsen a nyomoruságon, jelen esetben a hadiárvákon, kiknek existenciája a nemzet jövőjének is vitális kérdése, hanem, hogy *erkölcsi* téren is biztositsa számukra a közönség érdeklődését és pártfogását.

Nemzeti és *vallásos* legyen a nevelés szelleme, hogy a hősök árvái atyáik vérrel irt testamentumának rendelkezéseit beteljesithessék. *Burián* Károly, a református, de pozitiv hitü tanár ilyen elvek alapján illesztette be beszédét a matiné programmjába s kemény szavakkal ostorozta a *nemzetközi szervezetet*, a szabadkőmivességet, mely a szolgálatában álló magyar sajtóorganumok hasábjain — *páholyérdekekből* sokszor ellentétbe került a magyar nemzet érdekeivel. Ez a szabadkőmivesség egységes szervezet, s a Narodna Obrana, mely a trónörökös pár meggyilkolásával lángra lobbantotta Európát, ennek a szervezetnek tagja volt. Az estély közönsége Burián beszédét tetszéssel fogadta.

Tarnay mester pedig a *folyosón* felkereste a hölgybizottság alelnöknőjét, s felháborodását fejezte ki előtte, hogy őt, a művészt oly helyen szerepeltették, ahol magyar ujságirók ellen olyan vád hangzott el, mintha előre tudtak volna a szarajevói véres merényletről. Azután zongorához ült és játszott. Játszott meleg érzéssel és finom technikával. A szabadkőmivesek pedig felhörkentek és a *Világ* megszólal és félti az ifjuságot az ilyen tanároktól és Tisza Istvánt a közoktatásügyi minisztert teszi felelőssé az ő tanitásának következményeiért.

Terrorizmus az és egyuttal farizeuzmus ez, méltó a .·. taktikához. A napilapok polemikus cikkei és a nyilatkozatok megállapitották a tényeket, s kifejtették az elveket. Előjátéka volt ez az incidens a nagy harcnak, melyet a szabadkőmivesség a háboru utánra tartogat.

Most már mellékes *Burián* személye, mellékes *Tarnay* mester érdeklődése, vagy érdekeltsége, itt a nevelés ügyéről van szó, s a nemzeti eszme megmentéséről. Sőt tovább megyek, itt arról van szó, hogy a háboru idején aláaknázzák azokat az alapokat, melyeken nemzeti életünk, s annak gerince a vallás, a *néplélek* kiképződött. A Világék a pompéji tolvajokhoz hasonlóan réseket igyekeznek maguknak törni a hamueső közepette az elhagyott családi szentélyekbe s kiakarják lopni a féltve őrzött kincseket; közben pedig, hogy eltereljék a figyelmet magukról, tolvajt kiabálnak.

Nem szeretném, s nem is akarnám azt a gondolatot szorgalmazni, hogy *Tarnay* mester *játéka*, vagy *zenetanitása* értékben és megbecsülésben veszit, bármely világnézet *matinéjához* adjon is édes-bús, lágy akkordokat. Csak furcsának találom egy kissé, hogy művész, a *katholikus* sajtóegylet matinéján *Chopin Nocturne*-jét tiltakozással és felháborodással vezesse be. S miután elhelyezte az aknát, mely, mint a fejlemények mutatják, fel is robbant, meleg érzéssel, finom technikával játszik...

Karácsonyest a lövészárokban.

(Részlet egy népfőikelő huszárfőhadnagy leveléből.)

Tábori posta 31. — 1915. dec. 30.

— — — — — — — — — — — —

Örnagyunk, — az önálló szervezetü és kb. 1000 fegyverest számláló lövészosztály parancsnoka — persze velünk van. Hisz nemcsak parancsnokunk, de barátunk is. Igazságos atyja gyalogos huszárjainak.

A karácsonyest kincstári pótlékán, lekvárosos és mákos kalácson kivül örömmel adja ki — személyesen — az altiszteknek és kitüntetetteknek a pálinkát és szivart, mit illetményeiből e célra hosszu időn át megtakaritott.

A legnagyobb tiszti fedezék a Jézuska fájának a helye. Ez egyuttal ebédlőnk, éjfelkor templomunk is. Kényelmesen járhatunk benne. A barlang kéthosszanti végében egy-egy emeletes ágy, tehát összesen négy fekvőhely van.

A rangidősebb fönn alszik, t. i. ott melegebb van és arra nem eshetik a másik. A népfőikelő 40 éves főhadnagy tehát mindig ki van téve annak, hogy a 23 éves aktiv főhadnagy egy szép éjjel reá zuhan. Ablakunk persze nincs. Nappal ugy, mint éjjel szerény petroleumlámpa világit. Mintha félne, hogy elárul bennünket. Persze azt nem látja, hogy jobb szomszédaink, a bosnyákok a szabad futóárokban is hatalmas tüzön sütik a burgonyát, amit rajokba oszolva, alkonyat felé még a hó alól is kikaparnak, anélkül, hogy az ellenség srapnellja és gránátja ez erőfentartó műveletben őket a legkevésbé is feszélyezné. Elvük: „Krumpli nélkül ugy sem érdemes élni."

Tehát vagy — vagy.

Egyébként derék emberek. A velük közvetlen szomszédos huszárjainknak nem egyszer adnak kincsükből. Nagy előttük a becsületünk.

De maradjunk a földalatti barlang karácsonyfájánál. Az egész egy ág, rajta 10 gyertyával. Csillogó disz nincs rajta. Az körülötte van. A gyürött-kopott, deresedő szakállu öreg huszár csak néz... csak néz. A szemén könnycsepp. Az csillog. Ezt az ágat nem a Jézuska hozta nekünk, ezt mi adtuk neki. És az ily fa felett lebeg Jézuska angyala legszivesebben.

— No, menjen kend tova, már a másik szakasz jön. — Megindul az öreg huszár, de tekintete messze révedez.

Dehogy látta ő a mi kis águnkat a 10 gyertyával. A saját kis otthonát látta némán, csendesen.

Ott egy gyertya sem ég. Ág sincs. Oda a Jézuska nem vitt karácsonyfát. Kikosarazták a kis Jézuskát.

— Apuska nélkül nem kell karácsonyfa! — Apuskát nem hozhatta, pedig de szerette volna, anélkül nem mert bekopogtatni.

— Balázs, nem kell ugy elérzékenyülni, lássa, nekem ez már a második karácsony, amit távol az enyéimtől érek meg, kend még csak 7 hónap előtt jött a harctérre.

Nem szól a bajtárs, megyen szótlanul kifelé. Hisz már tuszkolja a másik szakasz. Gondolja magában: könnyü az urnak, nehéz a parasztnak. Pedig mennyire téved.

Örnagyunk minden szakaszhoz pár kedves atyai szót intéz; buzditja, lelkesiti, megnyugtatja a honfiakat. Neje által küldött néhány nagy rekesz süteményt oszt ki mindegyiknek. Isten fizesse meg az urnőnek.

A szeretet adományokat sem engedi más által kiosztani. Minden dobozban benn az ajándékozók levélkéje. A legtöbbjét osztrák leányiskolák növendékei küldték. Ártatlan kis gyermekek ajándéka. Soha szebb karácsonyt nem láttam! Minden század legénysége nevében egy-egy altiszt köszönti őrnagyunkat és a tisztikart. A horvát század (a 10-es varasdi huszárezred pótlása) üdvözlését egy tiszttársam tolmácsolja, ugy szintén parancsnokunk megható válaszát is.

A tiz gyertyafogó négyszer kap uj gyertyát, mig az ünnepély befejezést nyer. A legénység után mi tisztek következünk. Izléses ezüst szivartárcát, karácsonyfát gyujtó angyalkát ábrázoló aranyplakettel és névaláirásunkkal, nyujtunk át hadicsaládunk fejének és biztositjuk, hogy ragaszkodásunknak iránta nem a szelence tartalma, a füstté és hamuvá váló szivar a szimbolüma, hanem a maradandó fém.

Meghatva köszöni meg figyelmüket. Örülhet is neki, mert a maga nemében felér egy vaskoronarenddel.

Az ágon a gyertyák már csak alig pislognak. A félénk kis falilámpák veszik át ismét a vezérszerepet. Vacsorára teritenek a Jézuska asztalán. Gyorsan megy. A bádogtányérokat és poharakat a legény előhuzza az ágy alól, az evőeszközkészletet mi a zsebünkből — és ezzel kész.

A husié már az asztalon gőzölög, amikor az ügyeletes alázatosan jelenti, hogy Dimics Száva huszárt, járőrünk egy tagját, az Ikva tulpartjáról egy ellenséges járőr golyója halálosan találta. Talán abban a pillanatban, amikor kis karácsonyágunk halódó gyertyája utoljára lobbant fel.

Dimics Száváné asszony ne sirasd uradat. Lelkét a Jézuska angyala vitte magával. — Oláh

HIVATALOS RÉSZ.

Esperesi kinevezés. *Zárjeczky* Viktor fokszabadi plébános az enyingi kerület eddigi helyettes esperese a kerület rendes esperesévé neveztetett ki.

Ideiglenes administratorok. A *göllei* plébánia ideiglenes vezetésével *Pozsgay* Márton attalai káplán, —

az *enyingi* plébánia ideiglenes vezetésével pedig *Biczi* Gyula ottani káplán bizatott meg.

Dispositio. *Majercsik* János pápateszéri káplán *Németujfaluba*, — *Zsigmond* József gógánfai káplán pedig *Pápateszérre* helyeztettek át.

A veszprémi dalárda hangversenye.

Jótékonycélu művészestelyeink értékes sorozatában előkelő helyet foglal el a veszprémi Dalegyesület hangversenye, mely január 8-án folyt le a Nemzeti Szinházban, ujabb bizonyságot téve dalosaink és műkedvelőink magas nivón álló képességeiről és helyi társadalmunknak a jótékony célok érdekében tanusitott ritka áldozatkészségéről. A Dalegyesület eddig is fáradhatatlanul működött közre minden nemes cél szolgálatában s most, mikor önálló hangverseny rendezesével sietett a mi hős katonáink özvegyeinek és árváinak segitésére, méltán megérdemelte a közönség lelkes támogatását.

Az est műsorát a Himnusz eléneklése után a Dalegyesület nyitotta meg *Lányi* Ernő „Száraz földből virág nem kél" c. népdalegyvelegének nagy tetszést keltő, szines előadásával. A közönség meleg szeretettel ünnepelte a háborus idők alatt megfogyatkozott dalosainkat és lelkes karmesterüket, *Gaál* Sándort, akinek céltudatos vezetése és művészi izlése mindig megszerzi a sikert. *Krisztinkovich* Imre Hangay Sándor két versét: Előre pajtás! és Két kun baka beszélget a sáncon, azután Szávay Zoltán „Mennek a harangok" c. költeményét szavalta el. — Mélycsengésű, kellemes hangja, a megható és fenséges érzések kifejezésére egyaránt alkalmas organuma, kifejező arcjátéka és beszéde a költemények minden szépségét kifejezésre juttatta. *Seefranz* Villy urhölgy Vieuxtemps Balladáját és Polonaise-ét adta elő hegedün *Seefranz* Iréne urhölgy zongorakisérete mellett. Zenei tudásuk fejlettsége, a pontos összjáték, a változatos hangulatok átérzése és hű interpretálása nagy tetszést aratott. *Láng* Sándorné Fabro Harry urhölgy *Székács* Aladár Fülemben cseng egy dal és Kern Aurél Vallomás c. dalait énekelte el mély érzéssel. A közönség zajos tapsait még egy magyar dal eléneklésével köszönte meg. *Békeffy* Panna urhölgy Hevesi József Vilma nem szaval c. magánjelenetét adta elő természetes közvetlenséggel és Heltai Jenő „Ha férfi volnék" c. költeményét kedves humorral, friss elevenséggel. A műsor első felét a *Dalegyesület* zárta be Huber Károly „Nem nézek én, minek néznék az égre" c. műdalának hatásos, művészi előadásával.

A műsor második felét Beethoven zongoranégyese (Es dur op. 16.) vezette be. Előadták *Seefranz* Iréne urhölgy zongorán, *Szabó* Sándor hegedün, dr. *Balla* Ignác violán és *Radics* Vilmos cellón. A nagyszabásu zenemű művészi tökéletességü előadása elsőrangu műélvezetet nyujtott.

Különös hálával kell megemlékeznünk arról a kitüntető figyelemről, amelyet *Szász* Károly, a magyar képviselőház alelnöke és a mai magyar irodalomnak egyik igen értékes tehetsége tanusit társadalmunk kulturális és jótékonycélu mozgalmaival szemben. Nemcsak személyes megjelenésevel siet segitségükre, hanem irói munkassága legjava termékeinek bemutatásával valósággal irodalmi eseményekké emeli szerényebb igenyü estélyeinket.

Most bemutatott négy költeménye is elsőrangu helyet foglal el háborus költészetünkben. Élesszemü megfigyelő, kitünő jellemfestő. Határozott, erős vonásokkal odavetett képei, amelyeket a magyar katona életeből les el, az élet közvetlen erejével hatnak. Semmi fölösleges részletezés, semmi érzelgősség nincs apró jellemképeiben, de a gondolatot, az érzést, az emberi lelket igazi művészettel jeleniti meg bennük. (Jelenet az utcáról; Két fogoly.) Hazafias érzése nem frázisokban lobogó páthosz, hanem a léleknek minden tevékenységében érvényesülő alkotó eleme. Ezért találja el az érzéseknek magyaros megnyilatkozását, a gondolatok és szemléletek magyaros formáját és amikor a magyar katona, a magyar paraszt lelki világát festi, tulajdonképen a nemzet lelkét szólaltatja meg. (A nemzeti szinü pántlika.) Bánatos érzésében nincs semmi a modern szentimentálizmus édeskés lágyságából, hanem ennek is sajátos magyar szinezete van. A megrázó jeleneteknél az ő szeméből is kiszökik a könny (Levél a kórházból), de nem az ellágyulásé, hanem a férfias megindultságé. Az az érzés él benne, amelyet oly mesterien festett meg az először ugyancsak nálunk bemutatott költeményében: A Túri-fiu történetében. Most bemutatott költeményei közül a jellemzés erejével hatnak az „Jelenet az utcáról" és a „Két fogoly", az érzés mélységével a „Levél a kórházból" és ezeket is felülmulja a legegyszerübb eszközökkel legtöbb gondolatot és legtöbb érzést keltő költeménye: „A nemzeti szinü pántlika".

Brahms Liebestreu, *Tarnay* Mandulafavirág c. dalait és *Verdi* Aida-áriáját adta elő *Tóth* Mária hangversenyénekesnő. Telt, hajlékony, tiszta csengésü hangja, a dalok lelkét megelevenitő előadása és az érzelmek egész skáláját kifejező szinezése kitünően érvényesült ezen annyira eltérő jellegü darabokban. Utána *Seefranz* Iréne urhölgy *Paganini — Liszt* Concert etude-jét játszotta el zongorán bámulatot keltő technikai fejlettséggel.

A műsort a Dalegyesület zárta be Wagner Lohengrin-jének Nászkarával. Ezt a kart és a magán énekszámokat *Jánosi* József dr. kisérte zongorán a tőle megszokott precizitással.

Az iparosinasok a háboru szolgálatában.

Innen-onnan két éve, hogy vagyonunkat, vérünket áldozzuk édes szép hazánk védelmére. E hosszu, ádáz harcban minden rangu-rendü honpolgár kivette a maga részét, még a kiskoruak, a gyermekek sem maradtak el. Ki a harctéren küzd, ki meg idehaza teljesit szolgálatot a haza érdekében. Itt az idő, most vagy soha! Igy vagyunk iparosainkkal is. A fiatalja, a segédek, fegyverrel védik a hazát, az idősebbek a katonai műhelyekben dolgoznak a katonaság részére. Hát ki dolgozik az ittthonmaradottak részére, ki végzi a munkát a kis műhelyekben?

Nézzünk csak be a veszprémi — műhelyekbe — a borbélyhoz, a kovácshoz, a bognárhoz, a cipészhez, a szijgyártóhoz stb. elöregedett mestert és egy-két inasgyereket, vagy sok helyen csakis inasgyereket látunk dolgozni. A hadbavonult vagy segéd nélkül maradt mester családja jó részt e kis

---

ember volt Dimics, de valódi hős. A legnehezebb feladatokra mindig önként vállalkozott. Hősi végzet volt szánva neki s igy csak jutalma lehetett, hogy ezt karácsony estjén érte el.

A tábori őrs parancsnoka, dr. F. L. budapesti ügyvéd, személyesen intézkedik a holttest beszállitása iránt. Hóköpenyét, mentéjét jobb csipője mellett egy golyó keresztülfurta, de ezt a népfölkelőt ily kicsiségek nem nyugtalanitják lelkiismeretes működésében. A többi is mind ilyen. Bámulatraméltó készség a halálra. Nemrég egyet közülünk egy gránát által szétvert gerendázat oly mértékben zuzott vállon, hogy balkarját mozgatni ma is alig tudja. A segélyhelyről továbbitani még sem engedte magát. Kedves, ugyancsak hőslelkü doktorunk (F. M. budapesti orvos) és hűséges tiszti legénye borogatták ott két hétig s ma már ismét a lövészárokban van . . .

Régebben a nagyobb veszteségek egy-egy ütközet után, nem hatottak meg annyira, mint ennek a Dimics Szávának a halála, a mai estén.

A jelentés után pár percig néma csend. A horvát század parancsnoka — L. O. abbáziai bankigazgató — töri meg azt:

— Aber was! Krieg ist Krieg! Hoch frau Dimics und Kinder! (Magyarul nagyon rosszul beszél.) Dimicsnéra és gyermekeire egy pohár pezsgőt üritünk . . . és 200 koronát nyomban összszegyüjtünk részükre . . .

Tehát Dimicscsel ismét csökkent a családtagok száma. Egyébként szerencséről beszélhetünk, mert a négyhónapos, egyhuzamban tartó lövészárokharcban összesen 8 halottat és 11 sebesültet vesztettünk.

A szomszéd bosnyákok és azonful a somogyiak már nem ily szerencsések veszteség tekintetében. Csakhogy azoknak a vonala már közvetlen S . . . elé esik s hogy ott minő harcok folytak, azt a lapokból ugyis olvashattátok.

Megjegyzem, bennünket végtelenül boszant, hogy frontunkat kihagyta az orosz taktika és igy a gyalogság jól megérdemelt dicsőségében teljes mértékben nem osztozhattunk. Pedig a támadás csaknem minden éjjeire jelezve volt egy időben. Egy fogolytiszt, vagy altiszt bemondása nyomán megindult felülről a telefonfigyelmeztetések hosszu sora.

Tehát a vacsora. Itt nincs bőjt. Azaz annyiban bőjt van, hogy naponkint csak egyszer, a sötétség beálltával kapunk meleget. Azaz dehogy meleget. Mire a levest, hust kiszállitják, ujra melegithetjük azt kályháinkon. És mivelhogy káposztát ritkán kapunk, legtöbbnyire veszit az étel jóságából.

Ma nagy vacsora van. A sajka meg a sajkafedő (utóbbi tányért pótol) ma nem is elég. A főtt hús után sültet is kapunk. Utána fánkot lekvárral. No meg őrnagynénk süteményei a többi sok hazai küldeménnyel — mily fejedelmi falatok! — mind az asztalra kerülnek.

A higienia szabályára is nagy sulyt helyezünk. Tekintettel a szokatlan nagy ételsorozatra, az egy sajkára és fedőre, valamint a csekély törlőruhakészletre, egy a legujabb pótlással érkezett ifju kadett sugárzó arccal kinálja fel még a szülői házban hófehérre mosott és szépen vasalt trikóingjét. Három huszár egyidőben mázolja el azzal három edényről a zsirt és mártást. Egy-egy ujjal egy-egy tányért, a derékra szabott részével pedig már tálat tisztit a hadi rabszolgák (tiszti szolgák) gyülekezete.

Magamban a kis kadett mamájára gondolok. A fiát a lövészárokban még csak elszenvedi szegény, de ha ezt a gazdálkodást látná!

Pezsgőkészletünk 9 órára szerencsésen elfogyott. Pedig az éjféli miséig még hosszu az idő. Hát jöjjön a tea azzal a becsületes kincstári rummal.

9 óra tájban a századok dalárdái lépnek elő összhangzatos, szép énekkel; a géppuskás osztagé kezdi és igy jönnek a többiek. Legszebben talán a horvátok énekelnek. A dalárdaverseny véget érvén egy tiszttársunk fuvolán, egy másik hegedün ad elő szép magyar dalokat. Énekelünk.

Az egyik bajtárs bejelenti, hogy egy uj kabarédalt ad elő s rákezd a „mondjak meg a legkissebbik Horvát-lánynak" dalra. Egy, csak nemrég a kórházból ideérkezett bajtárs fölényes modorral akasztja meg és a még szépen fésült gavallér tájékozottságával közli, hogy Pesten e dalt már a szakácsnék sem éneklik. Leintjük a modern férfiut és tovább élvezzük a legujabb műdalt.

Közben megérkezik tábori papunk dr. Cz. A. bpesti lelkész. A tüzéreknél volt karácsonyfagyujtáson s azért késett meg, mert a friss havazás és hófuvás az utat eltüntette és kocsisa eltévedt. — Mindezeken felül szánkója háromszor borult fel. Hála Istennek semmi baja. Pedig az oltár kétszer is ráesett.

Szerencse, hogy nem egy otthoni oltárról lehet szó, hanem csak a tábori kápolna (60 cm. hosszu, 40 cm. széles, 30 cm. mély doboz az oltár felszereléssel) gurult az istenfélő emberre.

Hivatása magaslatán álló, fenkölt gondolkozásu pap. Minden szombaton gyóntat a rajvonalban. Ott alszik és másnap prédikál, miséz és áldoztat. Igazi lelkiatyánk. Emellett a vitézségi szalagot nála senki büszkébben nem hordhatja. Jól emlékezem, egy szombati napon támadást előkészitő természetü szokatlan nagy tüzérségi

munkások munkájából él meg. Kisérje csak bárki is figyelemmel, mily buzgón készíti Varjas Lajos bognármester műhelyében az inas gyerek a katonaszekerek kerekeit. Öröm látni, mily ügyesen veri fel a kovácsinas egyedül a katonalovak lábára a patkót. Vagy mily buzgalommal dolgoznak Keller Pál, Molnár Mihály hadbavonult és Fazekas Mihály cipészmesterek tanoncai segédek hiányában a szállitásra elvállalt cipőkön. (A városi tanács e három mester tanoncait az iskolába járástól is fölmentette a jelzett nagyobb munka elvégzésének idejére.)

Ma tehát az inas gyerekek az ipari munkásaink, az ő gyenge vállukra nehezedik a kis műhelyek munkája, nélkülük teljes pangás volna a kisipar terén. Nagyon megnövekedett e szerint az inas gyerek munkájánk, de az ő személyüknek értéke is. Méltányolnunk is kell tehát munkájukat, meg kell becsülnünk őket, a közönség által e lenézett, kigunyolt gyermekmunkásokat.

Ugy hallom, ugy látom, meg is állják helyüket becsülettel. Ha ez igy van, hazafias és erkölcsi kötelességünk őket nemcsak megbecsülni, nemcsak kellő gondozásban részesiteni, hanem minden kitelhető módon oda törekedni, hogy munkakedvük fokozódjék. Buzditani kell őket, hogy minél jobb munkát végezzenek, mert hisz ebből rájuk is haszon hárul, szakmájukban képzettebbek, ügyesebbek lesznek. Kérdem, gondolkodtak-e a mesterek azon, vajjon nem volna-e üdvös, inasaik munkássága iránt elismerésüknek jelét is adni. Hadd látnák, éreznék ők is, hogy munkájuk megbecsülésben részesül. — Nem volna-e helyes, ha a mesterek alkalomadtán, egy nagyobb, nehezebb, vagy kényesebb munka sikeres elvégzésekor vagy időközönkint, postatakarékpénztárba tett kis pénzösszeggel, egyéb hasznos tárgy ajándékozásával lepnek meg inasaikat. Egészen más szinben látnák mesterüket, a műhelyt. Higyjék meg, tisztelt mester urak, ilyenfajta eljárásuknak igen kedvező eredménye lenne. Régi közmondás: Ha te ugy, én is ugy!

Ha az inasgyerek azt látja, hogy az ő munkálkodása megbecsülésben, elismeresben részesül mestere részéről, ő is fokozottabb mértékben fog dolgozni, ő is arra fog törekedni, hogy gazdájának kedvében járjon szorgalmával, jó viselkedésével. Lám, tehát nevelően is fog hatni a mester az inasgyerek lelkére.

De nemcsak nagyfoku munkálkodásukkal járulnak hozzá az iparosinasok a háboru terheinek könnyebb elviseléséhez, hanem nemes adományukkal is bebizonyitották, hogy átérzik derék katonáink rettenetes harcát, szenvedéseit. Tanitóik buzditására a harctéren küzdő vitéz katonáink karácsonyfájára 52 K 62 f.-t adtak össze megtakaritott filléreikből. Örömmel jelzem, hogy ezt az összeget a legnagyobb készséggel adták. Dicséret illeti meg őket a nyilvánosság előtt is. Látjuk tehát, hogy az iparos inasgyerekek szerény tehetségükhöz képest kellőkép kiveszik részüket a háboru terheiből. Megérdemelték, hogy a jószivü adakozó emberek is elismerésben részesitsék e kis munkásokat.

Ennek adta tanujelét dr. *Óvári* Ferenc országgy. képviselő, amidőn minden kérés nélkül 25 koronát küldött hozzám a szorgalmas és jóviseletü inasgyerekek megjutalmazására. Hálás köszönet érte. Vajha e nemes adakozás követőre találna. Közvetve igy is hazafias tettet művelünk.

Gróff József,
iparostan. isk. igazg.

Kincses Erdélyország.

A román hóditási politika, mint az ismert filozófiai anekdota csacsija, vágyainak kettős tárgya: *Erdély* és *Besszarábia* között sorvadoz. Egyformán éhes és falánk pillantásokat vet ide és oda. A keleti kárpátokon tul egy hét óta azon vitatkoznak, mi legyen Erdéllyel. Az egyik fél azt mondja: el *kell* foglalni. A másik: nem *lehet* elfoglalni! Ebben a stereotip változatban harsog ez a veszélytelen, de szörnyen bántó vak lárma. Harmadik felfogás nincs. Az Erdélyre vonatkozó nagy román aspirációk jogosultságának kérdését fel sem vetik, ezen tul vannak, csak az időszerüség kérdése borzalja fel a pártkuvaszok sörényét, emiatt csattogtatnak fogat egymásra.

Jegyezzük ezt meg. Végtelenül jellemző a romániai közhangulatra, a nemzeti elfogultság intenzitására, hogy senki sem mer vele *facie ad faciem* szembeszállani. Megkérdezni: Az Isten szerelmére! Erdély már akkor egy ősi hatalom eredeti alkotórésze, amikor a román pásztorok történelem nélkül, az államalkotó tudat lappangó szikrája nélkül bolyongtak a hegyek között... Erdély már akkor Magyarország volt! A mi népünk egy, a kor viszonyához képest szervezett államba kérte be magát; formálhat-e az igy szerzett otthonhoz valaha államjogi, hóditói igényeket? Igen, vagy nem? — De ők ezt a felfogást elvetik. Szerintük a dák-román nép az ősi autokton keleti Magyarországban. Fogadjuk el ezt a felfogást egy pillanatra igazságnak, ha történelmileg érvek hiján örökre hipotezis marad is. Az a politikus, aki népének lobogó deliriumára nedves ponyvákat merne teregetni, ezen az alapon is sulyos kérdésekkel hozakodhatik elő.

Megkérdezheti, hogy a megelőző település tényéből az államterület hovatartozására lehet-e következtetést vonni? Akarhat-e hóditó politikát, aki maga a hóditás jogait tagadja? Ilyen felfogás mellett az árják például nem bitorlók volnának-e Európában? Volna-e a világnak egyetlen pontja, amelyet valamely értéktelen és tehetetlen ősi nép magának ne vindikálhatna? A klasszikus görögség, amely muzsákkal és hősökkel, az örök filozófia és minden derüs és borus humánum remekeivel népesitette be hazáját, mindvégig jogtipró lett volna? Pedig ez az erdélyi románság esete! A román nép nem volt figyelembevehető munkatársa annak a kulturának, amely ott európai jelentőségre tett szert. A magyar állami élet kifejlődése után félezer esztendőn át árulta-e el egyetlen politikai velleitást, amely ezt a kis országot, helyesebben országrészt, abban az irányban terelte volna, amivé gondviselésszerü hivatásának századjaiban lennie kellett? Ami nagyszerü, történi van Magyarországnak ebben a legtörténelmibb zugában, az mind a magyarságé, a magyarság történelmi munkatársaié: a *harom nációé*. Ezek: a magyar, székely, szász. A román hiányzik! Hozzányulhat-e Erdélyhez az, aki nem segitette Erdélyt épiteni?

Aki ezeket a kérdéseket fel meri tenni, az már itélt is az Erdélyre vonatkozó aspirációk felett. Ha Erdély ügye valaha nemzetközi kérdés tárgyává lesz, az csak hatalmi kérdés lehet. A jog világos. Azt józanul kérdésessé sem lehet tenni. Érzi, tudja ezt az erdélyi románság. Innen van, hogy Erdélyben ma konciliánsabb a pártelet, mint valaha is a legnagyobb optimizmussal hinni lehetett volna. Exponált pártemberek, akik azelőtt a privát életben nem tudtak egymásról, mióta a bujtogatók az országból kiszöktek, társadalmilag megtalálták egymást. A közös dicsőség, amely a két nép fiait a harctéren összefüzi, kibékitette az apákat.

„Mi leszerelünk minden külön nemzetiségi akciót — ti meg népünk szociális és közigazgatási gyámolitásában legyetek mellettünk“... Ez ma a politikai diszkusszió tenorja a Királyhágón tul. A sajtót sem illetheti kifogás.

---

tüzben volt részünk. Ezt lelkészünkkel tudattuk, figyelmeztetvén, hogy kijövetele életébe kerülhet. Soha oly sugárzó arccal nem láttuk állásunkban őt megjelenni, mint ezen a napon.

Egész éjjel öreg gyermekeivel volt, mi több néhány órát a tábori örsnél is időzött. De szép dolog igazi papnak lenni!

Csak tiszti szolgájával gyülik meg a baja néha. Fölötte óvatos ember ő kelme. Ha lehet, hát elmarad urától, nagy, de biztos kerülőket tesz, ha ura — mint mindig — a veszélyes, de rövidebb utat választja. De a hétfői napokon szerencsésen hazakerülvén, első teendője tudtára adni lelkiatyánk aggódó szüleinek, hogy saját testével védte meg ismét urát. Jobb pipát ritkán láttam életemben. Már rég elcsaptam volna. Dehát a mi jó papunk csak önmagához szigoru. Azt meg kell hagyni, hogy szépen ministrál. Talán azért is oly nagy a tekintélye a tiszti szolgák között. Szombatonkint előadást tart nekik az általános helyzetről és a háboru erkölcsnemesitő hatásáról. A kiszolgáló tábor egy jelentékeny pártja ezt alkalmasint el is hiszi neki. Ma egyébként nincs a jegjobb kedvben. A rumelosztást a tiszti legények között nem ő reá bizták. Fennen hirdeti is kollégáinak: „Nem lehet Isten áldása rajtatok, ha megfeledkeztek rólam és nem ismeritek e szabályt: ecclesia praecedit“.

Pompás tanulmány az ellentét nagytudásu, római képzettségü, végtelen szerény papunk — és tudálékos embere között.

12 óra előtt néhány perccel az étkezőasztal oltárrá alakul. Papunk tábori káplánjából egymásután veszi ki a misekönyvet, kelyhet, két kis gyertyát, csengettyűt.

Különösen megnyugtató nekünk ma az a tudat, hogy Isten mindenütt jelen van és igy már a nagy füstben, piszokban, étel, bor, rum szagban is velünk volt. Másküllönben mélyen meg lehetne sértve, hogy az oltár alakjában ily helyre invitáljuk.

A fedezékben a tisztek egyrésze és szakaszonkint két huszár hallgatja a szent misét. A kis ajtót kinyitjuk. A többi harcos a futóárokban áll jobbra és balra az ajtótól. Persze a kis helységbe csak kevesen látnak be és igy a legtöbb számára csak a csengő szava jelzi a mise részeit.

Néhányan tisztek is künn állunk.

Árkaink fehér, friss hóleplet, a csipős négyfokos hideget a barlang fojtó levegője után fokozott mértékben élvezem.

Az ég milliárdnyi csillaga, mintha a mi tiszteletünkre ragyogna ma különös pompában. Bő kárpótlás a 10 gyenge gyertyácskáért.

A Göncölszekérnél megáll tekintetem. Kis fiam ágya mellett látom a nagy játékszekeret, amit néhány órával ezelőtt a Jézuska hozott neki. S magam is kifogok, befogok, ráülök, leszállok az én Göncölszekeremről. Együtt játszom gyermekeimmel. A kihallatszó kis csengő pedig már a szent áldozást jelzi. És én még mindig játszom...

Jó Isten! Bocsásd meg bűnömet!

A pap hangja zavar meg álmaimban a csillagos ég alatt. A mise befejeztével a fedezék ajtaja elé lép és minden huszár által jól érthető hangon nagyszerü készséggel intéz hozzánk beszédet.

Az ellenségen is csak ugy győzedelmeskedhetünk véglegesen, ha magunkat is legyőzzük és Istenbe vetett bizalommal, megadással azt ápoljuk, a mi honfiui erényeinkben izmosit.

Már nem bosszankodom, hogy megzavartak. Hisz igy az ébredés is nagyon szép volt.

Az ellenség nem zavarja meg ájtatosságunkat. Közelünkben egy lövést sem hallunk a mise és szentbeszéd alatt. Még a szembenálló figyelők sem adják le a szokásos időközben lövéseiket. Mintha velünk imádkoznának.

Ájtatosság után szétoszlunk. Mi tisztek ismét teázó asztallá alakitjuk az oltárt. De a hangulat már nem az éjfélelőtti. Nincs dalárda, sem fuvola sem hegedűjáték, sem tréfa. Őrnagyunk elővesz neje és fia leveleit, arcképüket és minden sort ujra és ujra elolvas. Mi a többi családapák is követjük e kedves példát. Az ujabban érkezett fiatalabb tiszti generáció is levelet olvas. És válaszol mindjárt a szerető anyának.

Egyik társunknak egyetlen tizenkét éves leány gyermeke másfél hónap előtt meghalt. Már csak a koporsóban láthatta viszont. Felesége, szülei már évekkel ezelőtt meghaltak. Ennek a szerencsétlennek nincs szüksége a lámpára és pótlásul az asztalra illesztett gyertyákra. Földszinti ágyára dőlt le és ugy tesz mintha aludna, hogy egyedül maradhasson szomoru gondolataival.

Kis idő multán felül és reményteljes arccal teszi fel a kérdést: „Mit gondoltok, mikor indul meg már az offenzivánk!?„

Papunk lehajtja fejét. A békéért imádkozik.

Nemsokára eltávozik egy küldöncz kiséretében, mert reggel messze tőlünk még két szentmisét fog mondani.

Valamennyien lepihenünk. Őrnagyunk az offenziva után vágyakozó barátunk mellé ül.

Félálomban hallom: ... szőke ... első tanuló ... zongorázott ... rajzolt ... mennyire szeretett ... senkim ...

A hideg lel. — Durva takarómat a fejemre huzom ...

Őrnagyunk fekhelye a karácsony éjjel érintetlen maradt.

Dr. R. A.

A *Telegraful Roman*, az érsek-metropolita lapja így ír: „A magyarországi románság örrömmel látja Románia külpolitikájának eddigi irányát és teljesen kizártnak tartja, hogy Románia a központi hatalmakkal ellentétbe juthasson". Jegyezzük itt meg, hogy az erdélyi nemzetiségi párt irányitója báró *Saguna* óta mindig a gör. keleti magas klérus volt. Dr. *Hosszu* Vazul Szamosujváron a harctérre induló honvédhuszárokat bucsuztatja. Ugy hallja, hogy a vitézek kürtjéből három fohász repült az ég felé. Igy szónokol: . . . „A második fohász a hazáért, e gyönyörü *magyar* hazáért szólt, melynek megszentelt földjében porladoznak apáitok csontjai . . . *melyen kivül nincsen számukra hely!*" Az ilyen adatok felsorolását végnelkül lehetne folytatni.

S mi itt az ország másik sarkán szivből örülünk ennek. Erdély multja és jelene nekünk ép oly becses, ép ugy a szivünkhöz nőtt, mint az erdélyieknek. Emlékezetes, hogy egy nagy biboros szervezte hajdan önálló állami életre ezt az országrészt, amely két századon át mindig, amikor csak veszélyeztetve volt megmentette a magyar alkotmányt. *Pázmánynyal* tartunk, aki mint korának fia, éles pártember volt, mégis igy ir I. Rákóczi Györgynek: *„Én Erdélyt szinte ugy féltem mint Győrt."* Erdélyt ugy szeretjük, ugy féltjük, amint csak a hazát szeretni és félteni lehet.

Diplomata.

Nevelő és ismeretterjesztő iratok. A budapesti növendékpapság Magyar Egyházirodalmi Iskolája régóta érzett és felpanaszolt hiányt szüntet meg, midőn a német katholikus népszövetség kiadásában megjelent, példátlan hatásu hitvédelmi füzetek alapján a magyar közönség igényeinek megfelelő iratokat ad ki. Éppen most jelent meg három szám, melyeknek cimei: *Az ember lelke* (1. sz.), *Élet a halál után* (2. sz.), *Az Egyház küzd és győz* (3. sz.). Már az ó-kori bölcs azt mondta, hogy a kevés, de gondos olvasás tesz bölccsé és okossá, Schopenhauer pedig ismételten hangoztatja, hogy jó dolgot sohasem lehet eléggé sokszor olvasni.

Ez a két elv különösen az emlitett füzeteknél érdemel megszivelést, mert oly közszükségletet elégitenek ki, mely már egyre kiáltóbbá lett. A népnek nem volt magához való alapos és mégis könnyed, fordulatos olvasmánya, hogy védelmül szolgáljon a minden képzelhető módon elhintett ferditések és rágalmak ellen. A nép nevelőinek és tanitóinak pedig nem volt forrása, melyből bőséges anyagot és helyes formát merithettek volna, tanitásukhoz és előadásaikhoz. Mindkét hiányt kitünően pótolják az emlitett füzetek, melyeket mindenkinek a legmelegebben ajánlhatunk s melyek megérdemlik, hogy széles rétegekben elterjedjenek. Egy-egy szám ára 20 fillér. Megrendelhetők a Magyar Egyházirodalmi Iskola Elnökségénél, Budapest, IV., Papnövelde-u. 7. Nagyobb rendeléseknél tetemes árengedmény.

HIREK.

— **Kitüntetések.** Vitéz házi ezredünknek ismét számos kitüntetéséről számolhatunk be.

Hadidiszitményes 3. osztályu katonai érdemkeresztet kaptak: *Somogyi* Jenő főhadnagy, *Muth* Henrik és *Bán* Mihály tart. hadnagyok.

Legfelsőbb dicsérő elismerésben részesültek: *Baranyai* Rezső és *Pohl* Vilmos népfölkelő hadnagyok, az ellenség előtt elesett dr. *Nagy* Ferenc népfölkelő főhadnagy és dr. *Rozgonyi* Ottó szakaszvezető segédorvos.

Első osztályu ezüst vitézségi éremmel dekorálták: *Nyilasi* Péter tart. hadnagyot, *Kocsis* László és *Szalóky* Lajos tart. zászlósokat, *Szalay* Sándor tart. hadapródot és *Szigethy* István őrmestert.

Másodosztályu ezüst vitézségi éremmel jutalmazták *Fleischmann* Dezső tart. zászlóst, továbbá *Perczel* György őrmestert és *Moraz* Mihály szakaszvezetőt.

Koronás ezüst érdemkeresztel jutalmazták: *Horváth* Ödön őrmestert, *Tőke* András I. o. számvevő altiszt, *Lakatos* János, *Prém* Mihály, *Reider* Mihály főszámvivőket, *Somogyi* József, *Balatináczy* András, *Diósi* Károly őrmestereket, *Piatsek* Jakab és *Salzer* Sándor I. o. számvivő altiszteket, *Bödök* Sándor és *Gáncs* Imre II. o. számvivő altiszteket.

Ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján érdemeltek: *Weisz* József II. o. számvivő altiszt, *Engel* Károly, *Singer* József és *Mórocz* Kálmán szakaszvezetők.

Másodosztályu vitézségi érem kitüntetettjei ezek: *Anderle* Károly t. őrmester, *Ostermann* Rezső és *Serman* József tizedesek, *Szeraphin* Elias szakaszvezető, *Ulrich* János honved és *Bárány* Mihály népfölkelő.

Herczeg Lajos és *Seck* Lajos honvédek bronzérmet kaptak.

— **Pintér Vilmos †.** Csak Vili bácsinak hivták őt öregek és fiatalok. S most, hogy eltavozott körünkből, érezzük, hogy mennyire a mindennapi életünkhöz tartozott alakja. Typus volt, a nyugalomnak, a jóságnak typusa. Nap-nap után megjelent a korzón, utobb már csak rövid sétákra; és soha sem volt egyedül; mindnyájan szivesen váltottunk vele szót. 55 esztendőből álló élete zökkenés nélkül folyt le példás munkásságban. Nagy problémák nem avatkoztak bele sorsába, három évtized előtt átszenvedett betegsége valami csendes reszignációs életfelfogást alakitott ki lelkében. Nem volt világ fájdalmas, nyugalmas, békésderüs humor volt szavaiban. Halála csendes elszenderedés volt az Urban; példásan, keresztényi megadással készült a nagy utra. Hamvait általános részvét és kegyeletteljes emlékezés kisérte az örök nyugalomba szombaton délután 4 órakor.

— **A piaristák névtára.** *Hénap* Tamás, a kegyes-tanitórend magyarországi főnöke, most adta közre a magyar piarista-rend névtárát az 1915—1916. tanévre. A névtár adatai szerint a magyarországi rendtartomány tagjainak száma 405, akik közül 276 áldozópap, 107 részben ünnepies, részben egyszerü fogadalmat tett növendék, 22 pedig ujoncnövendék. A rend tagjai közül a rend anyagi és szellemi ügyeinek középponti vezetésével foglalkozik 9, a római egyetemes rendi kormánytanács tagja 1, érdemesült, tanár és mint ilyen a rend egyes házainak lelkiatyja 24, a képviselőház levéltárosa 1, tábori lelkészi szolgálatot teljesit 4, a tanügy terén működik 231. Ez utóbbiak közül egyetemi nyilvános rendes tanár 2, egyetemi nyilvános rendkivüli tanár 1, egyetemi magántanár 1, a rend hittudományi és tanárképző intézeteiben működik 7, a rendi gimnáziumi növendékek intézeteiben tanit 6, a rendi noviciátusban visel tisztséget 11, és a gimnáziumokban működik 207 okleveles és 11 szakvizsgás tanár, elemi népiskolában tanit 5, ideiglenes nyugalomban van 5 és betegsége miatt szabadságolt 2. Szerzetes-tanári pályára készül 128, akik közül hittanhallgató és tanárjelölt Budapesten és Kolozsvárott 66, a gimnázium három felső osztályát frequentálja 40, mig 22 rendi ujonc. A rend tagjai 26 intézetben összesen 10.023 növendéket oktatnak. A rendi házak száma 26 és azokban 405 rendtag működik. A rendtagok sorában a nesztor *Matusik* N. János gyémántmisés nyugalmazott állami főreáliskolai igazgatótanár, a budapesti rendház tagja, aki 1815 február 24-én született a komárommegyei Tatán s aki a jövő hónapban tölti be életének 101. évét.

— **Bendekovics Adolf temetése.** A Mezőföldön valósággal eseményszámba ment *Bendekovics* A. enyingi esperes-plébános temetése. Bár 13 éves sulyos betegsége a zárt szobához kötötte, de egészséges korában olyan erős szálakkal fűzte magához hiveit, barátait és tisztelőit, hogy vallás-különbség nélkül az egész község, az egész Mezőföld osztatlan szeretete és ragaszkodása vette körül koporsóját. Plébánia-templomának küszöbénél dr. *Mihályfi* József ügyvéd bucsuzott el tőle hivői nevében kiemelve, hogy 13 évi mártir-életével példát adott hiveinek a szenvedések türelmes elviselésére. S amint dr. Mihályfi mondta: A jó Isten különös intézkedése őt a szenvedések hosszu kálváriájára vitte; éveken át szenvedte a legbámulatosabb türelemmel, egyetlen panasz és zugolódó szó nélkül azt a fájdalmat, amely a gyengeknek a kezébe fegyvert ad, de őt a mélységes vallásos hit a szenvedések iskolájában is a legelsők közé emelte.

— **A villamos szabályrendelet.** Lapunk mult számában ismertettük azt a szabályrendeletet, melyet a városi képviselőtestület többsége elfogadott. Már akkor is hangzottak fel kifogást emelő megjegyzések. Most ugy értesültünk, hogy az elfogadott szabályrendeletek ellen *Sándorfi* Kázmér és *Kletzár* Miksa városi képviselőtestületi tagok felebbezést jelentettek be.

— **Köszönet.** Dr. *Óvári* Ferenc orsz. képviselő 145 K-t adományozott a veszprémi kath. főgimnáziumnak jutalomdíjakra. Nemes szivre valló adományáért fogadja az intézet hálás köszönetét. *Laczkó* Dezső, főgimn. igazgató.

— **Kenyérjegy.** A városi hatóság elkészült a kenyér- és lisztjegyek kiadásával járó összes hivatalos munkálatokkal. Ezeket az utalványokat és jegyeket hétfőn és kedden adják ki a jelentkezőknek. Még mindig vannak, akik nem jelentkeztek. Mivel a jövő hét első napját a már jelentkezettek ügyeinek lebonyolitása foglalja le, a később jelentkezőket kedd előtt egyáltalán nem vehetik figyelembe.

— **Veszprémvármegye árvaszékének ügyforgalma.** Az 1915. évben a vármegyei árvaszékhez beérkezett az iktatóba: 19451 ügydarab, számhoz 1600 ügydarab, összesen: 21051 ügydarab. Elintézést nyert 21051 ügydarab, igy az 1915 évről elintézetlen ügydarab nem maradt egy sem. Az irodába érkezett összesen 21087 ügydarab, leiratott 21087 ügydarab s igy leiratlan nem maradt. A kiadóhivatalba érkezett összesen 21087 ügydarab, kiadatott 21087 ügydarab, igy kiadatlan sem maradt egy sem. Nyilvántartó hivatalba érkezett összesen 1886 ügydarab, bejegyeztetett 1886 ügydarab, igy bevezetetlen nem maradt egy sem. Az 1915. évben 74 árvaszéki ülés volt.

— **A veszprém—pápai telefon.** A vármegyei közigazgatási bizottság nem régiben kérést intézett a kereskedelmi miniszterhez, hogy engedélyezze vármegyénk két városának közvetlen összeköttetését telefon utján. A miniszter válasza most érkezett le. Nem zárkózik el elvből a kérés teljesitése elől, csak a rendkivüli viszonyokra hivatkozással jelzi, hogy a kérést most nem teljesitheti. Mert a miniszter elvi kifogást nem emel, azt hiszszük, hogy a bizottság a normális viszonyok helyreálltával ujra fel fogja vetni ezt a mindenesetre figyelemre méltó tervet.

— **Harisnyát és lábszárvédőt.** A vall.- és közoktatásügyi miniszter felhivta az összes iskolákat, hogy a leánygyermekekkel lábszárvédőt és harisnyát készittessenek katonáink részére. Az anyagot a hadsegélyző hivatal ingyen bocsátja a jelentkezők rendelkezésére.

— **Nem volt fegyelmi.** A kir. tanfelügyelőség közölte a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel, hogy az elmult tanévben a magyar nyelv tanitásának elhanyagolása miatt fegyelmi vizsgálatot egy tanitó ellen sem kellett inditani.

— **A herendi iskolások.** A herendi állami iskola felsőbb osztályainak növendékei, *Czuczay* Gyula igazgató rendezésével, a karácsony ünnepeiben a háboruban elesett tanitók árvái segélyalapjának gyarapitására gyermekszinjátékokat adtak elő. A játékok ugy anyagilag, mint erkölcsileg szépen sikerültek. Anyagilag azért, mert a játékok 140 korona 11 fill. hasznot juttattak a tanitó-árvák alapjának; erkölcsileg azért, mert a község lakósai minden játékon igen nagy számban jelentek meg s gyönyörködve hallgatták a gyermekek szép és szabatos magyar előadásait. Nagy tetszést arattak a gondosan betanitott 2 szólamu énekek sikerült előadásai is. Igazgató tanitóé az érdem, mert bizonyságát adta annak, hogy szivós szorgalommal a nevelés és oktatás nehézségei is legyőzhetők. Ilyenformán aligha volt igaza a néhány év előtti naptár egyik közleményirójának, hogy a herendiek annyira idegenkednek a magyarnyelv tanulásától, mert ha igy folytatjuk, talán eljön az az idő, midőn ennek a népnek is magyar lesz az imádsága és éneke, — mint ahogy bizonyos, hogy érzése ma is magyar már.

— **Felszabadul a kukorica.** Dr. *Véghely* Kálmán alispán a mult héten járt fenn Budapesten, ahol a földmivelésügyi miniszternek bejelentette azt a kukoricamennyiséget, melyet a vármegye szállitani tud. A miniszter elismeréssel vette tudomásul az alispán jelentését s kérésére bizonyos összeget visszarendelt a vármegyei gazdák részére. A miniszter azt is megigérte, hogy a lefoglalt kukoricamennyiségen felül levő készleteket pár hét alatt a zárlat alól feloldja, ugy hogy ezekre nézve a kereskedelem megindulhat.

— **A hatod osztályosok.** A kir. tanfelügyelőség megkereste az egyházi hatóságokat, hogy a hatodik osztályu tanulók létszámát jelentsék be. A jelentések beérkezése után megállapitják a záróvizsgálatok határidejét, ugyszintén a vizsgálati körzeteket.

— **Utászok baleset biztositása.** A vármegyei nyugdíjalap az utbiztosok és utászok után évenként jelentékeny összeget kitevő balesetbiztositási díjjal van megterhelve. Hogy ezt az alapot ettől a tehertől mentesitsék, s a nevezett megyei alkalmazottak kártalanitását nyugdíj szabályrendelet utján biztositsák, a vármegye törvényhatósága legutóbbi gyülésén ugy határozott, hogy a nyugdíjszabályrendeletben uj paragrafust vezessenek be. Ez a paragrafus kimondja, hogy az utbiztosoknak és utászoknak a szolgálat teljesitése közben szenvedett baleset esetében a törvényben megállapitott kártalanitásnak megfelelő nyugellátásra van igényük. Az igy felmerült terheket a *vármegyei utalap* viseli.

— **Igazolvánnyal lehet táviratot feladni.** Táviratokat december 25-től kezdve csak igazolvánnyal lehet feladni. Aki tehát bárhol táviratot kiván feladni, el ne mulassza magát igazolvánnyal ellátni. Ha az illető postán a feladót ismerik, ugy az igazolvány mellőzhető.

— **A „Hős Karácsonya" Enyingen.** Az enyingi róm. kath. ifjuság az 1915. évi december hó 25-én, 26-án és az 1916. évi január hó 1-én szép erkölcsi és anyagi sikerrel adta elő *Ballegh* András dégi plébános megható, háborus szindarabját a katonák árváinak a javára. A második előadáson a szerző is megjelent, akit a közönség lelkesen megéljenzett. A szindarab előadása után háborus tárgyu élőképek emelték az ünnepély fényét és sikerét. Élőképek voltak: *Égi vigasz a harctéren. Térkép*, három képben. *Békesség nektek. Hunnia.* — Az előadás jövödelme; 440 kor. 70 f. volt. Ebből levonván a kiadást: 84 kor. 48 fillért, tiszta jövödelmül maradt: 356 korona 22 fillér. Felülfizettek: Dr. Mihályfi József 16·40 f. Behring János 6·—, Szücs Zoltán 15·—, Enyingi Takarékpénztár 10.—, Szabó János 5·20, Ballegh András 5·—, Adler Imre 4·80, Szigeti Gyula 4·—, Aschenbrenner István 4·—, Rausch László 4·—, Sigmund hadnagy 4·20, Bazsó Vince 3·—, dr. Kovács László 3·—, Trubint András 4·—, Szabó Károly 3·40, özv. Boros Ferencné 3.20, özv. Bósz Mátyásné 3·—, Bott Vilma 3·—, B. Szántó Péter 3·—, Sákovics János 3·—, Szőnyegh István 3·—, Medgyasszay Vince 2·—, Kohn Mór 2·—, Neumann Lipót 2·—, Horváth István 2·40, özv. Kiss Sándorné 2·—, dr. Király Tibor 2·—, Keserü N. 1·60, ifj. Vincze Sándor 1·60, Nagy Ádám Mihály 1·60, Nagy Ádám János 1·60, Szöllősy Imréné 1·60, Kiss János 1·60, Ráth József 1·20, Schwarz Adolf 1·20, Haumann Adolf 1·20, Denk Mihályné 1·—, Haris Józsefné 1·—, Schindler Rezső —·80, Kiss István —·80, Horváth József —·80, Kunszt Károlyné —·60, Petresics József —·40, Mészáros Mihály —·40, Berta Rozika —·40, Horváth Mihály —·40, Szántó Mariska —·20, Nagy Zsófika —·20, Szlatzky István —.20 fillért. A felülfizetők az árvák nevében ezuton is fogadják a rendezőség hálás köszönetét.

— **Utasoknak nem kell kenyérjegy.** A törvényhatóságokhoz miniszteri rendelet érkezett, mely közli hogy a vasuti étkező-termekben kenyérjegy nélkül is kell kenyeret adni az utasoknak. Elegendő, ha az utas fölmutatja vasuti jegyét.

— **Szeszgyár Zirczen.** A zirci apátság szeszgyára az elmult héten megkezdte üzemét. A finomitó csak a háboru befejeztével kezdi meg működését.

— **A hadifoglyok többé nem lakhatnak magánházakban.** Mióta a hadifoglyokat mezei munkára is felhasználják, a foglyok nagy része, különösen a falvakban és a tanyákon, magánházakban lakott. Ebből sok kellemetlenség származott, a foglyokkal való barátkozás nemcsak az érdekelteknek nem tetszett, de gyakran hatósági közbelépést is szükségessé tett. Ez inditotta a hadügyminisztériumot arra, hogy mindkét kormánnyal egyetértően elrendelje, hogy ezentul hadifoglyokat egyenkint magánházaknál elszállásolni nem szabad. Ezt a rendeletét 109.171. X. szám alatt megküldötte az összes törvényhatóságoknak. A rendelet január hó 15-ikén lép érvénybe és ettől a naptól kezdve az egy község területén mezőgazdasági és egyéb munkálatokra kiadott hadifoglyoknak csakis közös éjjeli szállásokban való elhelyezése van megengedve, — ahol pedig ez nem lehetséges, ottan legalább is tiz-tiz hadifogolyból álló csoportot kell éjjeli elhelyezés céljából alakitani és ezeket a csoportokat csak községi épületekben, szegényházakban vagy más, lehetőleg elkülönitett és kellőképen őrizhető külön épületekben szabad elhelyezni. *Egyes gazdáknál egyes hadifoglyokat ezentul elszállásolni nem szabad*, hanem a hadifoglyok a község egész területéről napi munkájuk befejeztével biztos őrizet alatt szálláshelyükre kisérendők, melyet csak másnap reggel, napi munkájuk megkezdésére szabad ismét elhagyniok. A rendelet hangsulyozza, hogy ha egyes gazdáknál egyenként elszállásolt hadifoglyokat találnának az illető község területéről a hadifoglyokat azonnal vissza kell vonni. A rendeletnek községenkint való ellenőrzésével a katonai kerületi parancsnokságok kaptak megbizást. *A rendelet ellen az Omge állást foglalt* és feliratilag kérte a földmivelésügyi minisztert, hogy a rendeletet visszavonják, illetve módositsák. Az Omge azt kivánja, hogy csak ott lépjen életbe a rendelet tilalma, ahol a közerkölcsökbe ütköző tények, vagy szabálytalanságok hivatalosan megállapittattak.

— **Hadmentességi díj.** A városi adóhivatal a következő hirdetményt tette közzé: Az 1915. évre érvényesitett hadmentességi kivetési lajstrom Veszprém r. t. város adóhivatalában 1916. évi jan. hó 17-től kezdődő 8 napi közszemlére lesz kitéve. Figyelmeztetnek az érdekeltek, hogy a lajstromot a fent irt időben betekinthetik, s netáni felebbezéseiket ugyanitt beadhatják.

— **Hirdetmény.** A pozsonyi m. kir. Erzsébet-tudományegyetem ifjuságának az 1915/16. tanév második felével kezdődőleg diákasztal fog rendelkezésére állni. A diákasztalt igénybe vehetik a pozsonyi m. kir. Erzsébet-tudományegyetem rendes és rendkivüli hallgatói (ideértve az államszámviteltanra beiratkozottakat is) továbbá bármely hazai főiskolán végzett hallgatók, ha szigorlatozás céljából Pozsonyban tartózkodnak. Mindazon hallgatók, akik a diákasztalt igénybe venni óhajtják, erre irányuló és a rektori h. f. dékánhoz cimzendő kérvényeiket 1916. január hó 18-áig nyujthatják be a quaesturánál. Azon hallgatók, akik ingyenes vagy féldijas helyre pályáznak, kérvényeiket szegénységi bizonyitvánnyal és hiteles indexmásolattal illetve érettségi bizonyitvánnyal tartoznak felszerelni amennyiben a folyamodó már másféle segélyben vagy ösztöndijban részesül, ezen körülmény a kérvényben felemlitendő.

— **Kik kérhetnek három havi szabadságot.** A honvédelmi miniszter felhatalmazta a honvédkerületi parancsnokságot, hogy közgazdasági érdekből, különösen méltánylást érdemlő esetekben az alábbi foglalkozást üzőknek, előre meghatározott időre, de legfeljebb három hónapra szabadságot engedélyezhessen: önálló mezőgazdáknak, nagybirtokosoknak, mezőgazdasági szövetkezetek egyes tisztviselőinek, illetve alkalmazottainak, mezőgazdasági célokra szükséges kovácsoknak és bognároknak, ispánoknak, béresgazdáknak, majorosoknak, udvarbiróknak és munkavezetőknek, erdőgazdáknak, fatermelők és ezek üzemvezetői, felügyelői, gépészeti személyzetének, molnárok és halászoknak (legfeljebb 6 hét), sörfőzőknek és alagcsövezőknek. A kérelmeket a közigazgatási hatóságok fejei, illetve főispánok véleményezik.

— **Neveljünk sok baromfit.** A baromfinevelés egyik leghathatósabb és leggyorsabb módja annak, hogy a mind érezhetőbbé váló hushiányon segitsünk. Már a mult esztendő tavaszán igen élénk mozgolódást lehetett tapasztalni a falusi körökben a baromfi nevelése körül. Olyanok is megpróbálkoztak különösen csibe- és kacsaneveléssel, akik eddig erre rá sem gondoltak. Többnyire volt is haszna és foganatja vállalkozásuknak. Azt hiszem, hogy ennek következtében, de egyéb okokból is az idei tavasz még nagyobb mozgolódást fog hozni ezen a téren. Ha valamikor, ugy az idén igen lehetne ajánlani a mesterséges költetés meghonositását, de hát ez ily hirtelen nagyobb mérveket ugy sem ölthet. Mindamellett ott, ahol a költőgépeket már eddig is alkalmazták, kivánatos volna, hogy azoknak kihasználása lehetőleg nagy méreteket öltsön. Az ilyen gépek tulajdonosait lehetőleg rá kell venni arra, hogy saját szükségletükön felül, mások számára is keltessenek, hogy igy minél több növendékbaromfi álljon rendelkezésünkre. A kotlóssal való keltetésnél pedig arra kell törekednünk, hogy minél korábban és minél több jó kotlóstyuk álljon rendelkezésünkre, hogy a keltetést idejekorán meg lehessen kezdeni.

Hogy ezt elérhessük, már most igyekeznünk kell a tyukokat jól tartani és ha a január-február hideg talál lenni, meleg helyen tartani. Az ólak melegitése, legcélszerűbben történhetik 40—50 cm. vastag friss trágyarétegnek az ól padlózatán való felhalmozásával és letiprásával. Emellett a tyukokat lehetőleg jól kell tartani. Ne sajnáljuk tőlük a szemes eleséget, de amellett takarékossági szempontból más egyebet is etethetünk. Ha tyukjainkat jól tartjuk, korán kezdenek tojni és korán megkotlanak. Arra is ügyeljünk, hogy az öreg tyukokat tulságosan ki ne selejtezzük tenyészetünkből, mert ezek a legjobb kotlók. Ilyenkor szokás az öreg tyukokat kiselejtezni és eladni. A jelen drága világban könnyen megtörténik, hogy a gazdaasszony sajnálván a drága szemes eleséget, a kelletnél több és idősebb tyukot kimustrál. Ezt ne tegyük, hanem a selejtezést csak a legöregebb vagy a hasznavehetetlen tyukokra terjesszük ki, mert különben a legjobban kotló tyukokat adjuk ki tenyészetünkből.

— **Adóelengedés a küzdő iparosoknak.** A háboru következtében számos iparos és kereskedő, akinek önálló üzeme volt, kénytelen volt üzemét megszüntetni vagy korlátozni. Az 1915. évi 14. t.-c. megengedi, hogy akinek az üzlete a háboru alatt beigazoltan megszünt, az *adó törlését* kérheti, az pedig, akinek az 1914—16. évek ciklusára megállapitott III. osztályu kereseti adóalapja bevonulás, személyes szolgálatra való kötelezés, vagy egyéb rendkivüli körülmény következtében legalább 50 százalékkal csökkent: a megállapitott kereseti adónak megfelelő mérséklését kérheti. Ezeket az adótörlésre vagy mérséklésre irányuló kérelmeket 1916. évi jan. 31-ig kell benyujtani az adófelügyelőségnél.

— **Tényleges katonák hozzátartozói is kapnak segélyt.** A hadisegélyezés eddig azon katonákra, kik tényleges katonai szolgálatukat teljesitették, nem terjedt ki. Segélyt csak a tartalékosok és népfölkelők családjai kaptak. Ezen a viszás állapoton akar segiteni az országos hadsegélyző bizottság, amikor akként határozott, hogy a tényleges szolgálati idejüket töltő katonák hozzátartozóit épp olyan segélyezésben részesiti, mint amely a rendes államsegély összege. Az uj segély megállapitása a lakbérre is kiterjed, tehát teljesen az állami kulcs szerint történik. A segély kifizetése már január 15-én megkezdődik. Tehát mindazok a hitvesek, vagy szülők, testvérek vagy gyermekek, akiket a 2 vagy 3 évi tényleges szolgálatot teljesitő férj, gyermek, fivér, vagy apa tartott el, folyamodjanak segélyért a Budapesten székelő országos hadsegélyző bizottsághoz. A segély abban az esetben is jár, ha a családföntartó tényleges katonai szolgálaton elhalt vagy hadifogságba esett. A hadsegélyző hivatal ezzel a segéllyel sok családot fog a nyomortól megmenteni.

— **Hulladékok állattenyésztésünk szolgálatában.** A gazdasági és háztartási hulladékok legjobb értékesitője a sertés és a baromfi. A városi háztartások hulladéka a termelésre nézve nagyobb részben elvész és még örülhetünk, ha mint trágya a város közelében fekvő kertekbe és szántóföldekre jut. Pedig kivánatos volna, hogy a hulladékoknak egy része, amely állatok táplálására, sőt hizlalására is alkalmas volna, a környékbeli gazdák udvarára kerüljön és hussá zsirrá dolgoztassék fel. Ez a kölcsönös kicserélése az értékeknek nem kevéssé járulhatna hozzá a jelenlegi magas árak csökkentéséhez és a sokat felpanaszolt drágaság enyhitéséhez. Ha békés időkben, normális árak mellett talán nem is rentabilis a hulladékoknak összegyüjtésével és a falusi gazdák kezére juttatásával foglalkozni, ma bizonyára más a helyzet és bármily nehézségekbe ütközzék is, bármibe kerüljön is, ma mindenesetre érdemes a hulladékoknak kihasználásával foglalkozni: Hogy egyebet ne emlitsek, a közkórházak, klinikák, nevelőintézetek és egyéb közös ellátásra berendezett intézmények, továbbá a kaszárnyák hulladéka csak magában Budapest székesfővárosban naponkint olya tömeget ad, hogy ez hatalmas mennyiségü sertésnek és baromfinak ellátására, sőt hizlalására elégséges volna.

Vegyük csak azt a zsiradékmennyiséget, amely ezekben a nyagyszabásu háztartásokban csak a mosogatóvizben veszendőbe megy. Mily előnyösen lehetne azt sertéseknek tartásával hasznositani. Vagy tekintsük a sok csontot, amely naponkint az emlitett üzemekben és a magánháztartásokban összegyüjthető volna. — Ha ezt csontőrlőgépeken megfelelően megzuzva baromfiak etetésére használnók fel, akkor óriási értékkel lehetne hasznositani, — mig igy csaknem kihasználatlanul vész el. Az egyes üzemek maguk berendezkedhetnének, különösen sertések tartására és hizlalására.

— **A beszerzési előleg levonása.** Az összes állami, vármegyei, államvasuti, posta és egyéb közhatósági munkásbiztositó tisztviselők segélyének megállapitása és mielőbbi kiutalványozása dolgában a pénzügyminiszter 20.505—2915. szám alatt körrendeletet intézett az összes utalványozási joggal felruházott hatóságokhoz s a melléjük rendelt számvevőségekhez. Ez a rendelet kimondja, hogy: a havonkinti részletekben kiutalványozandó háborus segélyek összege az 1916. év folyamára kinevezett tisztviselőknél 400 koronánál kisebb nem lehet; szolgáknál és altiszteknél pedig 200 koronánál alacsonyabb összegben nem állapitható meg. Amennyiben a segélyek január elsejére nem voltak kiutalhatók, *a beszerzési előlegek* levonása akkor kezdhető, mikor a háborus segelyek kiutaltatnak. Az állami alkalmazottak részére az 1915. évi 14 000. pénzügyminiszteri szám alatt kiadott rendelet alapján engedelyezett és általuk tényleg felvett beszerzési előleg visszafizetési részletei fejében folyó évi január 2-től október végéig az alkalmazottaktól havonkint nagyobb összeget levonni nem lehet, mint amennyi az alkalmazottak részére a most kiadott rendelet alapján megállapitott háborus segély egy havi részlete. A felvett beszerzési előlegnek azt a részét, mely a fenti rendelkezés folytán 1916. évi október végén esetleg hátralékként fog jelentkezni, az alkalmazottak később megállapitandó időpontokban és reszletekben tartoznak, illetményeikből való levonás utján — visszafizetni. A segélyek kiutalása automatikusan történik, ezért folyamodni nem kell s a segélyek folyósitásának időpontjával egyidőben kezdhető meg a beszerzési előleg levonása.

— **Infanterist Horváth.** Százados: Hogy hivnak?!
Infanterist: Hováth János.
Százados: Jegyezd meg, ezután nem Horváth János, hanem Infanterist Horváth János a neved!
Értetted?
Infanterist: Igenis értettem.
Százados: Hát apádnak mi a neve?!
H: Infanterist öreg Horváth János.
Százados: Marha!!!
Infanterist: Jelentem ásson, az is van: Infanterist Bimbó, meg Infanterist Csákó!
Százados: Marsch!!! — Ökör!!!

— **Az élelmiszerek kiszállitásának tilalma.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter mult évi december 17-én kiadott rendeletével a buza, rozs árpa, tengeri és rizslisztnek, valamint mindennemű szalonnának, hájnak, zsirnak és sertéshusnak postai csomagokban bármely a magyar szent korona országainak területén kivül fekvő helyre való szállitását és ehhez képest ily tartalmu csomagoknak a postára való feladását a további rendelkezésig eltiltotta. Aki a tilalmat áthágja, 15 napig terjedhető elzárással és 200 K-ig terjedhető pénzbirsággal büntetik.

— **Egy jó családból való fiu** tanulónak felvétetik *Bakos* Kálmán füszer- és csemege kereskedésében Veszprém.

— **Ügyes szobaleány** (gráczi) állást keres. Felvilágositást ad a Krausz-féle könyvkereskedés.

— **Uj vámrendszabályok a meghóditott Szerbiával.** A megszállott szerb területekre nézve legközelebb uj vámrendszabályok fognak életbelépni, melyek az Orosz-Lengyelországban inaugurált tarifákkal azonosak lesznek. A főbb árucsoportokra nézve csak mintegy 80 vámtétel fog megállapitatni, melyek az eddigi szerb tételnél alacsonyabbak lesznek. A vámkezelést Zimonyban és Orsován fogják végezni. Amig az uj tarifa életbelép, addig a Szerbiával való áruforgalom vámmentes.

— **A plébános és tanitó urak figyelmébe!** Az egyházmegye területéről többször megkerestek bennünket, hogy részükre párbér-naplót szállitsunk. A több helyről beszerzett adatok alapján könnyen áttekinthető és kezelhető párbér-naplót szerkesztettünk, óhajtva ezzel is a főtiszt. plébános és tanitó urak érdekeit szolgálni. Ára ivenkint 4 fillér. Félvászonkötésben 25 iv 2·50 K., 50 iv 3·50 K. Párbér-nyugta ára — mindig a kivánt minta szerint — ezer darabonkint 7 korona, minden további ezer 5 korona. Egyházmegyei Könyvnyomda Veszprém.

A háboru krónikája.

Január 9. A délkeleti harctéren nincs változás.

Az orosz támadásokat vitéz katonáink mind visszaverik és nagy veszteséget okoznak az ellenségnek.

Az olaszok a tolmeini hidfő északi része és ettől északra levő állásaink ellen, amelyet tegnap ismét többször támadtak, nagyon élénk ágyutüzet inditottak.

Oslavijasánál és helyenkint a doberdói fensik szakaszában is meglehetősen heves ágyuharc volt.

Nyugaton az időjárás kedvezőtlenül befolyásolta a harci tevékenységet. A franciáktól a németek elfoglaltak egy árokrészt. Több mint 60 vadász jutott kezükre.

Január 10. Az angolok ma éjjel heves harc után, amelyben nagy veszteséget szenvedtek, teljesen kiüritették Szedil-Bahrt. Egyetlen ember se maradt ott. Gallipoli felsziget az ellenségtől teljesen meg van tisztitva.

Az olasz harctéren nincs ujabb esemény.

A montenegróiak Beranetől északkeletre ujabb ellenállásra állapodtak meg. A magaslatokat, amelyeket megszálltak, rohammal vettük be és ez alkalommal egy ágyut zsákmányoltunk. A Tara mellett csatározás folyik. A hercegovinai határon és a Bocche di Cattaro területén csapataink a montenegróiai hadállasok ellen harcban állanak.

A németek Hirzsteinon, Hartmansweilerkopfttól délre sikerült tegnap a franciák kezebe került árkok közül az utolsót is visszafoglalni, miközben 20 tisztet és 1083 vadászt elfogtak és 15 gépfegyvert zsákmányoltak.

Január 11. Az ellenség Szedil-Bahrnál három cirkáló vedelme alatt szombat éjfel óta megkisérelte csapatainak hajóra szállitását. A török csapatok, amelyek az ellenség cselét előre látták, virradatkor szuronytámadást inteztek ellene s véres csata keletkezett. A török hadiszállás igen nagynak mondja a sikert.

Berane ellen előnyomuló oszlopaink ujra több magaslatról verték vissza a montenegróiakat és elérték Biocát. Ettől a helységtől északra a Lim keleti partját megtisztitottuk az ellenségtől.

Montenegró délnyugati határán a harc tart.

Kelet-Galiciában és a bukovinai határon tegnap sem volt nagyobb harc. Csak Toporoucnál vertünk vissza este egy ellenséges támadást.

A délnyugati szakaszon a görzi grófságban, a Col di Lana területén és a Vilgereuth arcvonalon folyt ágyuharcot nem tekintve, szünetelt a harci tevékenység.

Massigestől északnyugatra, a Maison de Champagne-major vidékén a németek elfoglalták az ellenséges megfigyelő állásokat és árkokat. 423 francia, köztük 7 tiszt és 5 gépfegyver, egy nagy és hét kis aknavető került a kezükre.

Január 12. Vitéz katonáink kemény harccal hatalmukba keritették a Lovcsent. Haszonhat ágyu és más mindenféle nagy zsákmány jutott a kezükbe. Berane is a miénk. Ipeknél ismét tizenhárom szerb ágyut ástunk ki.

Tegnap a szokásos tüzérségi harcot, nem tekintve a besszarábiai harcvonalon és Kelet-Galiciában is csönd uralkodott.

Dél-Tirolban az Etsch völgye fölött 11 olasz repülő jelent meg. Több helyen eredmény nélkül bombákat dobtak le.

A németek Yumennél, Dixmudetől délre leszállásra kényszeritettek egy 3.8 centiméteres ágyuval fölszerelt francia repülőgépet. A repülőgép a benlévőkkel együtt sértetlenül került kezükre.

Január 13. Montenegró ellen való támadásunk sikeresen halad előre.

Egy hadoszlopunk harc közt elfoglalta a Buduatól nyugatra és északnyugatra lévő magaslatokat, egy másik az 1560 méter magas Babjakot Cetinjétől délnyugatra.

A Montenegró délnyugati határán zsákmányolt ágyuk tegnap jelentett száma 42-re emelkedett.

Osztrák és magyar osztagok albánokkal egyesülve Bugainból Ipektől nyugatra, a szerb csapatkötelékek utolsó maradványait is elüzték.

A Riva, Flitsch és Tolmein szakaszokon, valamint a görzi hidfő előtt a tüzérség működése helyenkint ujra élénkebb volt.

E hónap 11-én délután egyik tengeri repülőgéprajunk Riminiben pusztító hatással dobott bombákat a töltény- és kéngyárra, a pályaudvarra és a repülőgépek elüzésére szolgáló ütegre.

A besszarábiai határon tegnap is elkeseredett harc folyt.

A franciák minden támadása a németek vitézségén összeroppan.

Január 14. Az Adria partján előrenyomuló osztrák és magyar hadoszlop elüzte a montenegróiakat Buduából és elfoglalta a várostól északra emelkedő Marnivrh magaslatot. A Lovcsen-szakaszon küzdő csapataink tegnap este Cetinjétől hat kilométernyire nyugatra állitak harcban.

Kelet-Galiciában és a besszarábiai arcvonalon helyenként tüzérségi harc. Egyébként nincs különösebb esemény.

Az olasz harctéren csak kölcsönös tüzérharc volt.

A németek a nyugati harctéren sikerrel vernek vissza minden angol és francia támadást. Több angol repülőgépet lelőttek.

Használjunk hadisegély-bélyeget!

Most kérjünk hadifogoly munkásokat. A hadifogoly munkasoknak rendelkezésre bocsájtása nem olyan egészen egyszerű dolog, mint azt a legtöbb gazda gondolja.

Hiszen van belőlük elég, csak folyamodni kell és küldik! Nem igy van. Főképen azért nincs igy, mert a hadifoglyokat csak ugy és akkor bocsájtják el a táborokból, ha azok megfelelő megfigyeles után teljesen és feltétlenül egészségeseknek bizonyultak. Maga ez az előkészites heteket vehet igenybe, es oka lehet annak, hogy a kiszemelt csoportokat a gazda végre is nem kapja meg, mert azok között az utolsó napokban valamelyes ragadós betegseg jelentkezett. De különben is nincs az a sok hadifogoly, amire az ország határain belül ugy a gazdasagi, mint ipari stb. munkák terén és bizonyos haaditermeszetű munkálatoknál is szükség ne volna.

Ne gondoljuk tehát, hogy ma is ugy van, mint a háboru első hónapjaiban, hogy a hadifoglyokat semmire sem használtuk. Ma igen sok felé es igen jól tudják őket használni és épen ezért azok a gazdák, akik idejeben nem jelentkeznek, nem is fognak kapni. Most van hát az ideje annak, hogy a községek és magánosok a kellő lépéseket megtegyék. Tudvalevőleg magánosoknak minden fogoly után 30, községeknek fejenkén 20 korona biztositékot kell letenniök, amely összeget a foglyok bevonása után visszatéritik és csak abban az esetben vész el, ha a gazda a fogoly ellátása tekintetében mulasztást követ el, vagy szökésében segitségére van. A biztositékot a folyamodvánnyal együtt az illetékes katonai parancsnokságnál kell benyujtani.

Igaz, hogy a korai folyamodványnak az lesz a következménye, hogy esetleg még a tél folyamán kiutalják a munkásokat, de ez mindenesetre kisebb baj lesz, mintha egyáltalában nem juthatunk hozzá, mint ahogyan nem fognak hozzájutni azok, akik a folyamodványnyal késlekednek. Elvégre ma amikor a férfilakosságnak java és zöme a harcmezőn va, téli időben is bőven tudunk foglalatosságot nyujtani annak a néhány fogoly munkásnak, akik a legjobb esetben is a hiányzó férfi munkaerőnek csak kis töredékét pótolhatják.

Lourdes tudományos szempontból.

— Irta: **Zsigmond János.** — 4

Bernadette.

A Lourdes-ban 1858-ban történt jelenéseknek legklasszikusabb tanuja Bernadette, a kis pásztorleány. Körülötte fordul meg a kegyhely egész története. Az ő szavahihetősége és a későbbi gyógyulások adták és adják meg a kegyhelynek egész értékét.

Különös egyéniség ez a kis leány és szavahihetőségének sok más mellett egyik nyomós bizonyitéka az is, hogy a jelenésekre vonatkozó megfigyeléseit, azoknak részleteit sohasem módositotta. Ugyanazt mondta 14 éves korában, mint később felnőtt korában, holott módjában állott volna azokon változtatni. Nem tette, nem változtatott rajtuk élete végéig semmit. Ugyanazt ugyanugy adta elő 14 éves korában, mint 37 éves érett korban.

Egész egyénisége kizárja a csalni akarás lehetőségét. Egyszerű, tanulatlan, gyermekies lelkületű és észjárásu falusi leány volt. Távol volt tőle még a gondolata is az olyan irányu nagyravágyásnak, hogy ő érdekes, sokat emlegetett egyéniség legyen, aki klasszikus tanuja lehet olyan csodás jelenéseknek,

melyek az ő korát ugy, mint az utókort foglalkoztatni fogják és a hívők millióinak lelkét meg fogják hatni.

A kis pásztorleány mindezektől távol állott. Egy kis irástudatlan falusi leány ilyen nagyratörő gondolatokat nem szokott táplálni. Bernadette csak azt adta elő, amit látott. Semmiféle utógondolat nem vezette se kezdetben, se későbben. Százai és ezerei zaklatták és faggatták — kivált eleinte — a kiváncsiaknak és érdeklődőknek. Sokan keresztkérdésekkel ostromolták csak azért, hogy ellenmondásba keverhessék. Mindez nem használt semmit. Ezernyi ezer részletes előadása alkalmával a lourdesi jelenéseknek mindig csak ugyanazt és ugyanugy adta elő. Ki volt zárva a lehetősége is annak, hogy akár szándékosan, akár tévedésből hozzátett vagy elvett volna valamit azokból, amiket ő saját szemeivel látni és füleivel hallani ritka kegy folytán szerencsés volt.

Még fantáziája se lehetett volna segitségére, ha képzelet szüleménye lett volna mindaz, amit látott és elmondott, mert az Istenanyának olyan ábrázolását, aminő az ő elbeszélései alapján manapság az egész világon látható, az ő koráig hiába keressük. Se Lourdesban, se másutt lourdesi szobor alakban nem volt ábrázolva az Istenanya. Ez Bernadette elbeszélései alapján lett csak általánossá. Minta tehát nem lebeghetett szemei előtt, melyet fantaziája segitségével valóságnak képzelhetett volna.

A kis Bernadette egész fizikuma kizárja azt, hogy ő beteges agyu, hisztérikus hajlamu lett volna és mint ilyen, időnkint visszatérő rohamainak a kényszeritő hatása alatt látta volna mindazt, amit akkora állhatatossággal és következetességgel mint megtörtént tényt adott elő. Aki ilyen következetesen, olyan hasonlithatatlan egyformasággal ad elő valamit, annak a látomása nem lehet beteg agy szüleménye. A hisztérikusok, a viziókban szenvedők össze-vissza beszélnek mindent. Egyformaság, szigoru következetesség a beteg agyuak és beteg idegrendszerüek előadásában rendszerint hiányzik. Bernadette mindent ugy adott elő, hogy hallgatói és szemlélői közül csak a rosszakaratuak tehették föl róla, hogy amit látott, azt nem valóságban látta, hanem csak képzeli azt, hogy látta.

Az egyszerü, tanulatlan kis falusi pásztorleány arca egészen átszellemült a jelenések részleteinek elmondása alkalmával. Egykoru szem- és fültanuk előadása szerint az egyszerü pásztorleány olyan méltóságteljes alakot öltött ilyenkor, minőnek máskor sohasem látták és egész lényén meglátszott a jelenések fenséges hatása. Aki ilyet csak elképzel, de valóban nem látja, aki beteges agyának szüleményeit mondja csak el és nem a kétségtelen valóságot, — az nem változik meg olyan méltóságteljesen egyszerre, arról a figyelmes szemlélő parányi lélektani tapasztalat alapján megállapithatja, hogy való vagy képzelt dolgokat mond-e el. Bernadette ilyen maradt mindvégig. A jelenéseknek fenséges hatása egész lényén meglátszott mindvégig. Meglátszott rajta mindvégig, hogy való az, amit látott és való az, amit elmond.

Fölhozták és fölhozzák azt az ellenvetést is, hogy a kis Bernadettet a papok tanitották ki, hogy mit beszéljen s hogy ők szuggerálták beléje mindazt, amit ő aztán látni gondolt. Már kezdetben ugy Lourdes község papja, mint a papság általában nemcsak tartózkodó volt a kis leány által elmondottak elhivésében, hanem komolyan figyelmeztették őt elbeszéléseinek lehetetlenségére és arra a veszélyre, ami a hitre háramlik esetleg babonás képzelgéseiből és elbeszéléseiből. Bernadette azonban rettenthetetlen maradt. Se figyelmeztetés, se fenyegetés nem tudta őt visszatartani attól, hogy el ne mondja mindazt, amit látott és hallott. Ime, a kis pásztorleány egyszerre hősnővé lesz és még a papoknak is szemükbe mondja ismételten, rendületlenül azt, amit látott, mert valóban látta.

Aki valamit kis tanulatlan leány létére ilyen erős meggyőződéssel, ilyen rendületlenül állit, mint tényt, akinek az egész egyénisége kizárja azt, hogy akár szándékosan, akár tévedésből másokat félrevezessen, — az szavahihető tanu, annak előadását való ténynek lehet és kell is elfogadni.

Különben Bernadettet legjobban igazolja a Lourdes-ban 1858 óta előfordult számtalan olyan gyógyulási eset, miket természetes módon megmagyarázni nem tudnak. Amint Bernadette elbeszélése igaz volt, ugy igazak azok a természetfölötti módon történt gyógyulások is, melyek mind a kis Bernadette által látott csodás jelenéseknek csodás folytatásai.

Hirdetés.

Veszprém vármegye alispánja 332/1916. sz. rendeletével *1916. január hó 16-tól február 15-éig* terjedő időre a sertéshusért, szalonnáért és sertéshus készitményekért a *közvetlen forgalomban* követelhető legmagasabb árakat a következőleg állapitotta meg:

	Kilogrammonként
1. Szalonna bőrrel	K 6·—
2. Szalonna bőr nélkül	„ 6·20
3. Elsőrendü sertéshus (comb, vállpecsenye, karaj)	„ 4·40
4. Másodrendü sertéshus és hasaszalonna	„ 4.20
5. Bélzsir	„ 4·—
6. Máj	„ 4·40
7. Nyerskolbász	„ 5·—
8. Füstölt kolbász	„ 5·50
9. Füstölt szalonna	„ 7·—
10. Disznósajt	„ 4·—
11. Töpörtyü	„ 3·50
12. Egy sertés tüdő, nyelv, sziv együtt sulyra való tekintet nélkül	„ 2·40
13. Egy sertés vese-velő sulyra való tekintet nélkül	„ 1·—
14. Háj és egyéb olvasztatlan disznózsir	„ 6·—
15. Olvasztott disznózsir	„ 7·—

Minden árusitó helyen a megállapitott *árak jegyzéke* szembetünően kifüggesztendő és mindig olvasható állapotban tartandó.

A fent megjelölt fogyasztási cikkeket ezen hirdetésben megjelölt időn belül a meghatározott legmagasabb áraknál drágábban árusitani tilos és aki a tilalmat megszegi, vagy a tilalomba ütköző ügylet megkötésénél bármely módon közreműködik, az, amennyiben cselekménye sulyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, a m. kir. miniszterium által 4291—1915. M. E. sz. rendelet 9. §-a alapján kihágást követ el és az 1914. évi L. t.-c. 9. §. értelmében 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

Az árusitó-helyeket a rendőrség szigoruan ellenőrzi.

ÓRIÁSI

bajok vannak most a bádogdobozok körül a nagy bádoghiány miatt, ugy hogy gyáramban több izben üzemzavar fordult elő, mert nem tudtam a sokféle nagyságu bádogdobozokat beszerezni. Mély tisztelettel kérem tehát a t. fogyasztó közönséget, hogy bevásárlásainál legyen szives csak az óriási

FEDÁK

cipőkrémet kérni, hogy a szükséges dobozok készitése egyöntetü legyen, mert csak igy lesz módomban tisztelt vevőim óriási szükségletét, dacára a súlyos viszonyoknak, kielégiteni. Az óriási Fedák-

CIPŐKRÉM

ma már nélkülözhetetlenné vált minden háztartásban, mert Háziasszonyaink meggyőződtek arról, hogy ezen kipróbált, jó cipőkrém az összes gyártmányokat felülmulja. — Az óriási Fedák-cipőkrém a nyersanyagok folytonos emelkedése folytán

40 filléres árban

kerül forgalomba, mert sikerült nagyobb mennyiségü, elsőrendü minőségü nyersanyagot beszerezni és igy a háboru előtti kitünő minőségben

mindenütt kapható!

VADÁSZ ZSIGMOND

vegyészeti gyára

Budapest, VI., Lehel-utca 29. sz.

IRODALOM.

* **Magyar Kultura.** Társadalmi és tudományos szemle. (Megjelen havonként kétszer: 5-én és 20-án. Évi ára 12 korona. Budapest, VIII., Horánszky-u. 20 szám.) — Legujabb száma most jelent meg a következő gazdag és változatos tartalommal: Tanulmányok. A háboru után. Bangha Béla S. J. — A rokkantak és a patronázs. Dr. Angyal Pál. — A pesti muzsa. Dr. Pekár Gyula. Tárca: Lappálliák. Regény. Irta: Luis Coloma S. J. Forditotta: Sárándy István. I. Pajzs és Kard: Levél Bókay Árpádhoz. B. K. — Barcza Vilmos. n. Dr. Platz Bonifác. — Dr. Nékám Lajos. A háboru és a nemi betegségek. Bangha Béla. S. J. — Erdős Renée. Az uj sarj. Dr. Alszeghy Zsolt. — Radó Antal: a Magyar könyvtár ujabb háborus füzetei. Szinház: „Der Weibsteufel". Dr. Fitz Arthur. Napló: Programmunk az ujév küszöbén. — Ujévi levél. —s —s. Rövid följegyzések.

* **A „Vasárnapi Ujság"** minden száma gazdag tartalommal jelenik meg. A „Vasárnapi Ujság" előfizetési ára negyedévre 5 korona, — a „Világ-krónikával" együtt 6 korona. — Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság" kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám). Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap", a legolcsóbb ujság a magyar nép számára félévre 2 korona 40 fillér.

* **Az „Élet"** szépirodalmi és művészeti hetilap, (Szerkeszi Andor József) gazdag tartalom, érdekes és aktuális képek egészitik ki. A kitünő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Fehérvári-ut 15. — Előfizetési ár félévre 10 kor. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

Anyakönyvi kivonat.

— 1915. dec. 28-tól 1916. jan. 9-ig. —

Születés.

Csomay Károly v. rendőr és Istenes Anna fia Ferenc r. kath. — Borbély Károly molnársegéd és Lampert Anna leánya Mária r. kath. — Széchenyi Lajos napszámos és Hajek Róza fia Gyula r. kath. — Szabó Anna házicseléd fia József r. kath. — Bercsik Mária háztartásbeli fia István r. kath. — Horváth József bádogosiparos és Pilik Erzsébet Katalin fia József Lajos r. kath. — Schmied Sebestyén államvasuti kisegitő fékező és Volszt Erzsébet fia Antal r. kath. — Endrédi Ferenc főpincér és Eizler Margit leánya Margit r. kath. — Steigler Gábor téglagyári munkás és Csőre Ilona leánya Ilona r. kath. — Tóth Zsófia napszámosnő fia János ref.

Halálozás.

Marek Ilona r. kath. 11 hónapos. — Rupert Ferenc magánzó r. kath. 66 éves. — Szauver Mihály tanuló r. kath. 9 éves. — Jáni György napszámos r. kath. 72 éves. — Bugél Etelka Matild r. kath. 4 hónapos. — Csomay Ferenc r. kath. 11 hónapos. — Weisz Béla izr. 18 hónapos. — Özv. Bokor Mihályné Németh Zsuzsanna házicseléd r. kath. 75 éves.

Házasság.

Nagy Lajos szabósegéd r. kath. és Mészáros Róza varrónő r. kath. — Kőmives József földmives ref. és Kovács Lidia ref.

Fogászati műterem

Veszprém, Rákóczi-tér 22. sz. Telefon 49. Inter-urban

Wellner Gyula

régi jóhirü fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés, műfogak, fogsorok.

A szájpadlás nélküli műfogak speciális készitője.

Számtalan elismerő levél.

Tanitóknak kedvezmény.

HIRDETÉSEK

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Bakos Kálmán

füszer- és csemegekereskedő, ásványviz nagy raktára

VESZPRÉM.

Telefon: 55. — Sürgönycim: Bakos Veszprém.

Ajánlom a téli idényre bel- és külföldi csemegeárukat, válogatott füszerek, idei aratásu tea- : különlegességeimet. :

Teasütemények, csokoládék, kakaó és gyermektápszerek. Mindennemü hal- és huskonzervek.

Befőttek, lekvárok, Jamsrum, likőrök, cognac és pezsgők, bel- és külföldi borok. - Kávékban nagy : választék. :

Gőzkávépörkölde

Naponta friss pörkölt kávékeverék.

Háztartási és gazdasági cikkek. — Illatszerek. Finom hentesáruk. : Prágai sonka. :

Eladó ház.

Szarvas-utca 7. sz. alatti ház áll 3 nagy lakószobából, 1 előszoba, 1 konyha és 1 éléstárból, pince, faház, sertésól, konyhakert sok gyümölcsfával, szép virágos kert lusztházzal.

10 hektóliter 14 éves balatoni fehér bor is eladó. Megtudható ugyanott.

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészitő

VESZPRÉMBEN

Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen uj orgonák épitését a legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig — pneumatikai rendszer szerint. ORGONÁK átalakitását és hangolását jutányos árban számitom. Iskolák részére HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben készitek. ZONGORÁK javitását és hangolását ugy helyben, mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt eszközlök.

Alapittatott 1894-ben — Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készit a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

a legegyszerübbtől a legfinomabb kivitelig minden néven nevezendő

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

ugymint: röpiratok, füzetek, könyvek, folyóiratok, árjegyzékek, körlevelek, hirdetmények, falragaszok, évi jelentések, mérlegek, kimutatások, gyászlapok, rovatolt táblázatok, névjegyek, meghivók, eljegyzési és esketési tudósitások, számlák, cimkék, stb. stb., jutányos árakon számitva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére szükséges mindenfele

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek tetszés szerint fűzve vagy bekötve szállittatnak. Hivatalos levélpapirok és boritékok, okmányboritékok mindenféle alakban és szinben. Egy és négyvonalas csinos viz-galapok, tetszészerinti mennyiségben. — Kaphatók a legjobb minőségü fehér irodai, ugyanitten fogalmazópapirok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61 **Veszprémben** Telefon 61

Veszprém, Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában. Kiadótulajdonos a Veszprém-Egyházmegyei Könyvnyomda.